

100-lecie powstania Instytutu Bałtyckiego w Toruniu

Sto lat temu powołano w Toruniu Instytut Bałtycki - najważniejszą instytucję naukowo-badawczą istniejącą w naszym mieście w okresie międzywojennym, mającą ogólnopolskie znaczenie.

- Instytut Bałtycki, założony w Toruniu w 1925 roku z inicjatywy starosty krajowego pomorskiego Józefa Wybickiego, odegrał kluczową rolę w dokumentowaniu polskości na Pomorzu i stał się ważnym ośrodkiem badań nad dziejami regionu bałtyckiego. Jego działalność była nie tylko odpowiedzią na rewizjonistyczną propagandę, ale i wyrazem głębokiego patriotyzmu oraz zaangażowania w obronę polskiej obecności na tych terenach - **napisał w liście do Przewodniczącego Komitetu Organizacyjnego Obchodów 100-lecia Instytutu Bałtyckiego w Toruniu Jacka Gackowskiego, Prezydent Torunia Paweł Gulewski.** *- Prelegentom i uczestnikom rocznicowej konferencji w Książnicy Kopernikańskiej życzę owocnych obrad, inspirujących dyskusji i sukcesów w dalszej pracy naukowej. Mam nadzieję, że jubileuszowe wydarzenia przyczynią się dzięki Państwa inspirującej inicjatywie do popularyzacji wiedzy o roli Instytutu Bałtyckiego w historii Torunia, regionu i kraju.*

- Dziś, sto lat od powstania Instytutu Bałtyckiego, z wdzięcznością spoglądamy na jego dorobek oraz na wkład pokoleń badaczy, którzy przyczynili się do utrwalenia polskiej obecności naukowej nad Bałtykiem. Jubileusz jest również okazją do uhonorowania tych, którzy obecnie czuwają nad pielęgnowaniem i rozwijaniem tej tradycji - **powiedział Przewodniczący Rady Miasta Torunia Łukasz Walkusz.** *- Z satysfakcją odnotowuję zaangażowanie środowiska naukowego Uniwersytetu Mikołaja Kopernika oraz wszystkich instytucji współtworzących obchody 100-lecia Instytutu Bałtyckiego. Wspólna praca na rzecz przygotowania dzisiejszej konferencji stanowi wyraz troski o pamięć i ciągłość dorobku tej zasłużonej instytucji. Jestem przekonany, że jubileuszowe inicjatywy pozwolą szerzej ukazać znaczenie Instytutu Bałtyckiego dla historii Torunia i całego regionu, a także podkreślą trwałość jego wpływu na rozwój badań nad dziejami Pomorza i obszaru bałtyckiego.*

W środę, 10 grudnia 2025 roku w Książnicy Kopernikańskiej odbyła się konferencja naukowa poświęcona upamiętnieniu 100-lecia powołania do życia Instytutu Bałtyckiego, który na trwałe zapisał się w dorobku naukowym międzywojennego Torunia. Członkowie i członkinie Instytutu brali aktywny udział w próbie powołania uczelni wyższej w Toruniu, po wojnie wielu z nich współtworzyło Uniwersytet Mikołaja Kopernika. W Toruniu Instytut Bałtycki istniał do wybuchu wojny, a po jej zakończeniu został reaktywowany na Wybrzeżu – najpierw w Gdyni, następnie w Gdańsku.

Podczas konferencji referenci prezentują dorobek naukowy Instytutu Bałtyckiego z okresu toruńskiego, dotyczący historii, archeologii, etnologii, geografii i gospodarki morskiej. Wydarzeniu towarzyszy okolicznościowa wystawa wydawnictw Instytutu, zgromadzonych w zbiorach Książnicy Kopernikańskiej w Toruniu.

Założony w 1925 r. w Toruniu i działający przy ul. Żeglarskiej 1 Instytut Bałtycki na początku działalności zajmował się dokumentowaniem polskości na Pomorzu, a później także badaniem i upowszechnianiem dziejów regionu bałtyckiego. W czasie II wojny światowej zlikwidowany przez okupanta, działał w konspiracji. Po wojnie

pracownicy Instytutu zasilili kadry naukowe nowo powstającego Uniwersytetu Mikołaja Kopernika.

Instytut Bałtycki był najważniejszym ośrodkiem badawczo-naukowym w przedwojennym Toruniu. Miał charakter ogólnopolski i był znany także znany w Europie. Skupiał się na badaniach nad Pomorzem i jego związkami z Polską. Jego badania były wielodyscyplinarne. Instytutowi zawdzięczamy też jasne określenie polskiej myśli politycznej i naukowej w kontekście dostępu do morza. W dwudziestoleciu międzywojennym były to w Toruniu i na Pomorzu sprawy o pierwszorzędym znaczeniu. Jego markę rozpoznajemy wśród tak renomowanych, polskich i kulturotwórczych instytucji przedwojennego Torunia jak: Towarzystwo Naukowe w Toruniu, Książnica Kopernikańska, Rozgłośnia Pomorska Polskiego Radia, Teatr Miejski, Muzeum Miejskie, Pomorskie Towarzystwo Muzyczne.

Fot. © UMT 2025 autor: Wojtek Szabelski, licencja: CC BY-NC 4.0

- [Go back](#)
- [Share on: X](#)
- [Share on: FB](#)
- [Print](#)
- [PDF](#)